

VOLK, Het, dagblad, opgericht in 1891.

De krant ontstond uit de eerste niet-socialistische verenigingen van arbeiders en kleine middenstanders die in Gent werden geleid door Herman Ronse en Gustaaf Eylenbosch. Sinds 6 november 1886 gaven die in de Algemeene Bond van Werklieden en Burgers gegroepeerde verenigingen De Lichtstraal uit, dat zich een „niet-socialistisch werkmansblad” noemde. Ronse werd er de hoofdredacteur van. Dit was mede het sein tot een verdere uitbreiding van de christelijk-sociale organisaties, waarin Eylenbosch een grote rol zou spelen. Op het derde sociaal congres in Luik, in september 1890, stelde Arthur Verhaegen vast dat het socialistische dagblad Vooruit grote invloed verwierf, terwijl de katholieke volkskranten te weinig aandacht aan de sociale problemen besteedden. Daarom vroeg hij de oprichting van een blad dat zich tot het volk zou richten, de arbeidersbelangen zou verdedigen en zich tegen het socialisme zou verzetten in zijn strijd tegen de Kerk en in zijn streven naar de afschaffing van de individuele eigendom. Verhaegen vond daarvoor bijval, o.m. bij mgr. Stillemans, bisschop van Gent. Op 9 november 1890 liet hij in Gent het eerste nummer van een weekblad van de pers komen: Het Volk, Sociaal Blad. Het moest de

Jan 1935

De redactie van Het Volk in januari 1935.

In het midden vooraan : Gustaaf Gabriël, uittredend hoofdredacteur en Jules Verstraelen, hoofdredacteur.

voorloper van een dagblad worden. Bij de conservatieven verwekte het enig schandaal en met de socialisten ontstonden er al gauw polemieken. Toen zes maanden nadien de pauselijke encycliek *Rerum Novarum* verscheen, betekende dit ook voor de promotors van de krant een krachtige aanmoediging. Op 1 mei 1891 besloot de ondertussen gestichte Antisocialistische Werkliedenbond een dagblad uit te geven, waarna de weekbladen *Het Volk* en *De Lichtstraal* samensmolten. Het laatste nummer van beide verscheen resp. op 14 juni en 25 juli 1891. Het eerste nummer van het dagblad was gedateerd 21 juni 1891, de ondertitel luidde: *Antisocialistisch Dagblad* en de prijs bedroeg 2 centimes. Verhaegen deed een beroep op Eylenbosch, die de eerste directeur en hoofdredacteur werd. Eylenbosch was een gewezen typograaf en ook zijn opvolgers zouden arbeiders moeten zijn, trouw aan de stelregel van Verhaegen dat het om een blad van en door arbeiders ging. Pas in 1933 kwam er een hoofdredacteur die zelf geen arbeider was geweest.

Terwijl Eylenbosch directeur bleef (tot 1928), werd hij als hoofdredacteur opgevolgd door Filip de Munnynck, die het blad leidde tot zijn dood in 1925. Tijdens de Eerste Wereldoorlog bleef *Het Volk* verschijnen, maar Verhaegen, toen voorzitter van de Raad van Beheer, werd om zijn patriottische activiteiten door de Duitsers gearresteerd en stierf in 1917 aan de gevolgen van twee jaar vestingstraf in Duitsland. In 1925 werd de latere senator Gustaaf Gabriël hoofdredacteur, op zijn beurt (in 1933) opgevolgd door Jules Verstraelen. Bij het begin van de Tweede Wereldoorlog staakte het

blad zijn publikatie. De hervatting van de activiteiten werd nog tijdens de bezetting clandestien voorbereid door enkele vroegere leiders van de krant en van de christelijke arbeidersorganisatie. De drukkerij was ernstig beschadigd door geallieerde troepen en men moest wachten tot 18 december 1944 om weer te verschijnen. De directie werd toen waargenomen door Robert Reyntjens, terwijl Karel van Cauwelaert politiek hoofdredacteur, Robert Rock redactiesecretaris en (sinds 1949) M. de Ceulener technisch hoofdredacteur waren. Karel van Cauwelaert ondertekende zijn hoofdartikelen met Schildwacht. Sinds 1965 is Emiel van Cauwelaert politiek directeur-hoofdredacteur en sinds 1969 Walter Cabus directeur van de redactie. Het Volk startte in 1891 met een oplage van 4.000 en in 1893 bedroeg die 7.000 ex. Onder de leiding van De Munnynck steeg ze tot 16.000 in 1910 en later tot 30.000. In 1928 nam Het Volk van het Algemeen Christelijk Vakverbond (ACV) De Tijd over. Op 1 januari 1935 werd Het Volk het officieel orgaan van het Algemeen Christelijk Werkliedenverbond (ACW). De Raad van Beheer wordt sindsdien door een leidende figuur uit die kringen voorgezeten. In dat jaar vestigde het blad zich in zijn huidige gebouwen aan de Forelstraat in Gent. Toen in 1937 in Brussel de *Pressa Catholica* werd opgericht, maakte Het Volk - De Tijd deel uit van deze groep van technisch samenwerkende katholieke kranten, die evenwel maar twee jaar stand hield. Het Volk was toen ook betrokken bij de uitgave van *De Courant* (z. aldaar). De grote ontwikkeling beleefde het dagblad vlak na de Tweede Wereldoorlog, toen het van een vrij gewestelijke

krant tot een nationale publikatie groeide. Het startte in december 1944 met 30.000 ex., die een jaar later al tot 90.000 waren gestegen. In 1950 bereikte het 147.000 ex. De opgang was te danken aan de gestegen journalistieke kwaliteit en liep ook parallel met de opbloei van de christelijke arbeidersorganisaties, die de sterkste van het land werden.

Sinds 1950 wordt ook het dagblad *De Nieuwe Gids* op de persen van *Het Volk* gedrukt en is het in feite eigendom van de christelijke arbeidersbeweging. *Het Volk*, waarvan de oplage thans 220.000 ex. bedraagt, wordt nu in het gehele Vlaamse land verspreid, maar vooral in de provincies Oost- en West-Vlaanderen en bij een publiek van arbeiders, beambten en middenstanders. De N.V. Drukkerij *Het Volk* geeft ook de weekbladen *Ons Zondagsblad* (een populair leesblad) en het cultureel-politieke magazine *De Spectator* uit. Ze behoort tot de in 1968 opgerichte Unie van Belgische Dagbladen, een groep kranten die op reclamegebied willen samenwerken: de groep *Rosel* (*Le Soir*), de groep *Vers l'Avenir*, de groep *Hoste* (*Het Laatste Nieuws*), *La Cité* en de groep *Het Volk*.

De ondertitel Anti-socialistisch Dagblad werd in 1912 veranderd in *Christen Werkmansblad*, in 1932 in *Katholiek democratisch Dagblad voor Vlaanderen*, in 1935 in *Katholiek sociaal Dagblad*. Sinds de Tweede Wereldoorlog heeft de ondertitel betrekking op de streek waarvoor de editie is bestemd.

Voor *Het Volk* was van 't begin af de Vlaamse strijd een onderdeel van de christelijk-sociale strijd. Bij zijn stichting rekende het meteen tot zijn doelstellingen het publiek in te lichten over de V.B. Het eerste nummer bevatte al een rubriek *Vlaamsche Belangen*. Later zou *Het Volk* de standpunten van de christelijke arbeidersbeweging met een sterk Vlaams accent blijven verdedigen. Zo kantte het zich tegen de uitwassen van de repressie na de Tweede Wereldoorlog, ijverde voor de wederopleving van de IJzerbedevaart na de vernietiging van de IJzertoren, steunde de actie van Marcel Vandewiele e.a. om de Dag van het Vlaamse Lied tot stand te brengen, predikte het verzet tegen de talentelling in 1960 e.d.m. *Het Volk* kantte zich tegen het Vlaams-nationalisme en pleitte voor culturele autonomie, waarbij onder Emiel van Cauwelaert ook enige sympathie voor het federalisme zou doorklinken. Kortom het blad steunde de meest Vlaamsgezinden in de Christelijke Volkspartij.

LITERATUUR : R. Rock, *Het Volk, gedenkboek 1891-1951* (1951); - R. Rock, *Zo streed Eylenbosch* (1954); - E. Voordeckers, *Bijdrage tot de geschiedenis van de Gentse pers. Repertorium (1667-1914)* (Interuniversitair Centrum voor Hedendaagse Geschiedenis, Bijdragen 35, 1964); - *Het Volk 75 jaar*, in *Raak* (december 1966); - *Het Volk* (herdenkingsnummer van 18 december 1969); - J. Gol, *Le monde de la presse en Belgique* (1970).

GASTON DURNEZ